

Agerdyrkningsberetning

fra Slutningen af Juli.

Store og udprægede Vejrforandringer have karakteriseret den hidtil forløbne Del af Sommeren; Landmanden har med spændt Opmærksomhed fulgt disse; Kulde, Tørke og Blæst i Maj trykkede i høj Grad Afgrøden, og ved Maanedens Slutning havde man tildels opgivet Haabet om en god Vintersædshøst og saa med Ængstelse Ufrudet myldre frem i Vaarsædsmarkerne, der isøvrigt ingen Fremgang gjorde. Da kom Juni Maaned med Regn og Varme, og et forbausende Omslag saaes paa alle Marker, Forhaabningerne steg meget stærkt. Men den stærke Tørke og de hyppige Storme i Slutningen af Juni og det meste af Juli svækkede Dag for Dag de gode Forhaabninger, og nu ved Maanedens Slutning, da Afgrødens Skjæbne i det Væsentlige er afgjort, er det for de fleste Egne af Landet et simpelt Resultat, man venter sig af den forhaandenstaaende Høst; — kun fra enkelte Egne af Landet lyder Tilfredshed og Mælding om gode Høstudsigter. Stærke Hagelsald have iaar gjort mere end almindelig Skade saavel i Byland som paa Verne. Vi skulle nu nærmere omtale de enkelte Sædarters Udvikling og Tilstand, men maa forudstikke den Bemærkning, at sjældent har der viist sig større Forskiel mellem selv nærliggende Marker end iaar, dels begrundet paa,

et Regnen mest er falden som Tordenbyger, dels paa den ulige Kultur og Gjødningskraft, hvori Jorderne ere, thi det er en Kjendsgjerning, som mere og mere slaaes fast, at den kraftig gjødstede og velbehandlede Jord ganske særlig viser sin Overlegenhed i en tør Sommer, idet den foruden at ernære Planterne sætter Jorden i Stand til at udholde Tørken, rimeligvis ved at indsuge Luftens Fugtighed, opsluger af Bundfugtigheden og bedre end ellers bevare Fugtigheden mod Jorddampning.

Af Vintersæden var det især Rugen, der trykkes haardest i Løbet af Maj, saa at en Del Marker blev omplojet og da den tilmed maatte stride under disse uheldige Vejrforhold, stod den tynd og kort paa de fleste Marker, og man antog ikke, at selv gunstigt Vejr i nogen væsentlig Grad kunde bedre den. Dette skete dog, og i et Maal, som man meget sjældent har seet; det gamle Ord, at man ikke skal dømme Rugen, inden Sct. Hansdrene (s: Sideskuddene) ere komne, maatte iaar sandes, thi da vi naaede Sct. Hansdag, havde det gunstige Vejr i de første 3 Uger af Juni ikke blot givet Rugen en normal Længde, men det havde ogsaa tættet Rugmarkerne over Forventning, om den end ikke i Reglen kunde naa op over Karakteren „tynd“. Da nu tilmed Blomstringen foregik under overordentlig heldige Vilkaar, saa der kun blev saa Spring i Aene, saa var der Udfigt til, at Rugen skulde have nærmet sig en Middelhøst i Kornudbytte, om den end vilde fylde forholdsvis lidt. Men den strænge Tørke og de stærke Storme i Juli Maaned have i høj Grad skadet Rugen, særlig i Jylland, hvor navnlig den voldsomme Storm, der begyndte den 12te, naaede sit Højeste den 13de og endnu fortsattes den 14de, knækkede en Masse Rugstraa, sled Vipperne mod hinanden, saa Rjærnerne sad blottede, og fved Rugen, saa den gik fra Grøden, Rjærnen blev ikke snldig udviklet, og Høsten blev fremsthyndet. Allerede før den 20de saaes høstede Rugmarker af skoldet Sæd paa de lette Jorder i Jylland, og inden Maanedens Udgang var Rughøsten temmelig almindelig. Den vil i de lettere Egne give meget lidt til Fyld og en

fimpel Kjerne; den vil paa Landets bedre Jorder give en Del under en Middelhøst; paa de gode Jorder i det sydhøstlige Sylland og paa Volland—Følster vil den nærme sig en Middelhøst, og kun i det sydvestlige Sylland fra Ringkjøbing Fjord og Syd ud, hvor man har havt en Del Regnbjger i Juli, vil den paa flere Strøg give en Middelhøst. Landets Rughøst vil altsaa i det Hele taget blive lille, en Del under Middelhøst.

Ogsaa af Hvedemarkerne blev en Del omplojet i Slutningen af Maj, og endnu i Begyndelsen af Juni har der Marker, som vare for tynde til, at man turde lade dem staa, men iøvrigt havde Hveden taget mindre Stade i den ugunstige Maj end Rugen; den frøb hen ad Jorden, havde en ret god Farve, og paa Grund af dens senere Udvikling var den jo bedre i Stand til at profitere af et gunstigt Omflag i Vejret. Og da dette kom med Juni Maaned, skød Hveden frem med en overordentlig Kraft og Fylde overalt, hvor Jordens Kultur var nogenlunde god, Markerne tættede sig, og da den senere skred igjennem, fik den en ret god Længde, ligesom ogsaa Blomstringen og Kærnedannelsen gik heldig for sig. Juli Maanedes Tørke og Blæst have ikke skadet den saa meget som Rugen, og fra alle Landets egentlige Hvedeegne lyde Beretningerne meget tilfredsstillende, saa der ventes over en Middelhøst, eller i alt Fald en god Middelhøst, og fra flere Egne kaldes den ligefrem fortrinlig. Nævnlig roser man overalt, selv hvor Hveden er noget tynd, at den har lange, fyldige Ax. Kun i det nordvestlige Sylland og i Viborgegnen er Hveden kort og tynd og vil give en mindre god Høst. Den har intetsteds iaar lidt af Sygdomme i nogen væsentlig Grad. Paa Bornholm, hvor Vintersædens Tilstand var meget mislig ikke blot i Maj, men tilbøls ogsaa i Juni, har en jævnlig mild og god Regn og i det Hele et gunstigt Vejr siden den 8de Juli stærkt bedret Vintersæden især Hveden.

Vaarsæden trykkes ogsaa en Del af Maj Maanedes Kulde, Tørke og Blæst, hvorimod Ufrudet, der bedre taaler dette Vejr, fik en Overnægt, som det senere for en Del

har bevaret paa alle de mindre vel bearbejdede og gjødslede Marker, saa Sommeren har viist megen Sæd slemmt overgroet med Ukrud, især Agerkaal. Men iøvrigt var ogsaa Juni Maaned særdeles gunstig for Baarsæden, og den tegnede ved denne Maanedes Udgang til at give en god Høst, især den tidligsaaede, hvilken Forventning imidlertid atter for en Del er svunden i Juli Maaned, som ved sin stærke Tørke har taget stærkt paa Baarsæden især paa de lette Jorder. Baarsædsmarkerne ville iaar i det Hele taget kun sjældent give Lejesæd. De haandsaaede Marker, der i Reglen saaes tykt, — for tykt, — kom kraftig frem og fik det sluttede Udseende, som Landmændene med Rette sætte Pris paa, men i den tørre Periode tabte de først den blaa-grønne Farve. Overgjødning med Chilisalpeter, Peruguano eller Mejellonesguano har iaar ifølge flere Beretninger viist en god Virkning. Der er imidlertid stor Forskjel mellem de forskjellige Baarsædsarter og i de forskjellige Egne, og vi skulle nu omtale hver for sig.

Bygget synes paa de bedre Jorder paa Øerne og i Jylland at være en Del bedre end Havren, med ordentlig Længde, gode År, ret god Farve, og er den end sine Steder noget tynd og en Del trykket af Ukrud, vil den dog paa disse Jorder i Reglen kunne give en Middelhøst. Paa de lettere Jorder paa Øerne og især i Jylland har den derimod lidt meget af Tørken, er kort i Straaet, har ofte haft vanskeligt ved at skride igjennem og er nu i den sidste Tid gulnet for brat, tildels faldet, eller med mindre godt udviklede Kærner, og vil paa disse Jorder hverken fylde i Læden eller i Stjappen, saa den her giver en Del under Middelhøst, eller endog, som i Viborgegnen, meget under en Middelhøst. Ogsaa paa Bornholm, hvor Baarsæden særlig trykkes af Forsommerens Kulde, staaer den mislig.

Havren staaer paa de bedre Jorder i Reglen flettere end Bygget, medens den paa de lettere Jorder bedre har kunnet taale den sidste Tids ugunstige Vejr, da den er længere tilbage i sin Udvikling og ikke har saa vanskeligt ved at skride. Den

vil i det Hele taget ogsaa give lidt til Fjeld og blive en Del under en Middelsafgrøde.

Erter, Bitter og Bønner have i enkelte Egne, hvor Jordens Bonitet enten ikke egner sig til Bælgfrugter, eller hvor Markerne ere meget skidne og raa, udviklet sig saa flet, at de endog flere Steder ere ompløjede, men i de egentlige Erteegne ere de derimod groede overordentlig stærkt til, have blomstret rigt og vilse, hvis Bælgfætningen og Bjergningen gaaer heldig, give et stort Udbytte, betydelig over et Middelsaar.

Boghveden er som sædvanlig meget forskjellig; nogle Steder har den lidt af Tørken og Blæsten, er tynd og kort og Blomstringen ikke heldig, andre Steder staaer den derimod godt.

Hørren er derimod i Reglen groet godt til og har en ret god Længde, men er hist og her en Del belempret med Ukrud.

Kartoflerne staa overalt godt, med en sund og kraftig Top, men Knoldene ere endnu meget smaa, særlig paa de lette Jorder og i stærkt kartoffeldyrkende Egne af Jylland, saa de tidligmodne rimeligvis ikke vilse give noget stort Udbytte, hvorimod de sildigmodne endnu have Tid at voxe, hvis de maa faa nogen Regn og desuagtet vedblivende som hidtil være forstaaede for Sygdomme.

Overalt hvor man er kommet ind paa en hensigtsmæssig og omhyggelig Behandling af Roemarkerne, modbevises ogsaa iaar den tidligere Anskuelse, at Roerne ere en usikker og upaalidelig Afgrøde. Denne Anskuelse dannede sig i den Tid, da man forsøgsvis prøvede Roerne og kun bød dem en ukultiveret Krog af Marken, uden Gjødningskraft, og da man plantede saa at sige alle Roerne. Men hvor man nu har givet dem en fideordnet Plads med de andre Afgrøder paa den gode Jord, hvor man omhyggelig gennemarbejder, renser og gjødser denne, hvor man saaer Roerne, saa deres Fremvæxt er nogenlunde sikret, og hvor man ikke unddrager dem den nødvendige Pleje og Rensning i rette Tid, der er Roefgrøden

ikke blot ligesaa sikker som de andre, men vel endog sikrere; thi medens Kornafgrøderne have kritiske Øjeblikke, da de nødvendigvis skulle have nogenlunde gunstige Vejrforhold for at kunne lykkes, f. Ex. ved Skridningen og Blomstringen, saa er Udbytten af Roemarkerne ikke prisgivet saadanne; disse kunne, naar de først ere i Væxt, udholde selv en langvarig og haard Tørke og vente paa bedre Tider. Saaledes er det ogsaa gaaet iaar. De tidligsaaede Rodfrugter kom godt frem, udviklede sig ganske vist langsomt, saa de først sent kunde udtyndes, og trykkes en Del af Ukrud, saa de krævede mere Rensningsarbejde end almindeligt, men de staa nu friske og kraftige med velslattede Rækker og ville ved en gunstig Efter sommer yde et, særlig iaar, højt velkommet Foderkvantum. Paa de Steder derimod, hvor man ikke saaer, men planter fine Roer, har man havt store Vanstieligheder at kæmpe med, og vel kunne disse ogsaa for en Del besejres, naar man anvender nogen Omhu ved Plantningen, at ikke Jordens sidste Rest af Fugtighed skal tabe sig, eller man lægger Roerne foran Plov, men i Reglen har man maattet opsætte længe at plante, ventende paa Regn, og i flere Egne forgjæves ventende, eller man har maatte foretage megen Efterplantning. Hvor man imidlertid ikke er vegen tilbage for det store Arbejde selv paa denne Maade at gennemføre Sagen, har man nu i Reglen Glæden af at se ret gode Rodfrugtmarker.

Frugtavlen saavel af Træer som af Buske vil iaar blive meget ringe. Den plejer altid at være lille efter et saa rigt Frugtaar som ifjor, men hertil kommer, at Kulden i Maj, Regnen i Blomstringsperioden og den stærke Blæst hyderligere have forringet Frugtudbyttet.

Højbjergningen har kun i et enkelt Strøg af Landet givet et tilfredsstillende Udbytte, nemlig paa de sydlige Der Voland, Følster, Møen, Sydsjælland og Bornholm. Men her har ogsaa Udbytten været ualmindelig stort; man har sjelden seet saa frodige og rige Kløvermarker; 4 à 5 store Væs Kløver pr. Td. Vand ere høstede mange Steder og paa kraftige, vel-

dyrkede Jorder en Del mere; saaledes har f. Ex. Kløveren paa Sukkerfabrikken „Volland“ endog givet mellem 8 à 9000 Pd. pr. Td. Land. Derimod har Bjergningen af Kløveren mange Steder i disse Egne været vanskelig; Vejret har nemlig her været uroligt med hyppige Vnger, og da Kløveren tilmed var ualmindelig overfyldt, har man jævnlig maattet tumle en Del med den, hvorved den selvfølgelig ofte har lidt en Del; men desuagtet maa Udbytten kaldes overmaade godt. I flere Beretninger fra disse Egne meddeles, at man ofte iaar har faldet Kløveren ved Indbjergningen med 7—10 Pd. Salt pr. Læs.

— I det østlige Sjælland og i de bedre Egne af Midtsjælland har Kløveren omtrent givet en Middelhøst, og den er hjerget godt. I det vestlige Sjælland, paa Fyen og i det sydøstlige Hjørne af Jylland er der næppe avlet en Middelhøst af Kløver, nærmest fordi Arealet til Slæt er blevet bestaaet for at skaffe Græs, men den er hjerget i udmærket Stand. De gode Enge i disse Egne, der vare meget langt tilbage i Udvikling ved Sini Maanedes Begyndelse, udviklede sig forbausende godt i Maanedens Løb og have givet et godt Udbytte. — I det nordlige og nordvestlige Sjælland og i det østlige Jylland have kun de bedste Jorder maattet at give en lille Kløverhøst, medens der i Reglen intet eller næsten intet er hjerget fra de lettere Jorder, og det samme gjælder om Kløveren i hele det øvrige Jylland, hvor det meste af den næsten overalt er medgaaet til Græsning. Og saa Engene i Jylland, der mange Steder have en forholdsvis stor Betydning, have været simple og givet et tarveligt, tildeels meget tarveligt Udbytte, naar de ikke have været vandede, idet først Kulden og senere Tørken hæmmede deres Væxt, og navnlig have de store tørveagtige Kjæringe samt Gøstengene i det vestlige kun givet meget lidt. De Vandingsenge, der ikke have rigeligt Vand, have givet lidt bedre, men dog ikke noget godt Udbytte, hvorimod de gode Strømsenge og Overrislingsenge med rigeligt Vand i det vestlige Jylland have baaret en frodig Afgrøde og jævnlig givet 3—4 endog 5 gode Læs Hø pr. Td. Land. Alt Eng-

høet i Jylland er derimod hidtil hjerget i en fortrinlig Tilstand, men endnu staaer der en Del Hø ubjerget, da Hø høsten i det Hele taget iaar kom noget senere end almindelig.

Græsningen har forholdsvis været endnu simplere, og dens yderst slette Tilstand i store Dele af Landet har været og er endnu det værste Tryk, som denne i flere Retninger uheldige Sommer har lagt paa Landmændene. Paa de sydlige Øer og i det sydlige Sjælland har Græsningen været ret god, men i hele det øvrige Land har den været tarvelig eller ligefrem ussel. Kvæget kom nemlig de fleste Steder tidlig paa Græs, og paa Grund af Maj Maanedes Kulde kom Græsset ikke igjen paa de engang overgaaede Marker; efter Regnen i Begyndelsen af Juni begyndte det vel at flyde ret godt, men i den paafølgende Tørke standsedes Fremgangen, og det gik senere næsten stadig tilbage, først paa de lette, senere ogsaa paa de bedre Jorder. Skulde Kvæget, saaledes som tidligere, udelukkende have været henvist til, hvad det kunde finde paa Græsmarkerne, vilde der mange Steder være blevet meget stor Nød, men det er nu i Reglen blevet klart for Folk, at det er en yderst kostbar Proces at lade Kvæget afmagre om Sommeren for at bringe det i Huld ved Vinterfodret, og der er derfor næppe nogenfinde tidligere opbudt saa store og flersidige Bestræbelser for at bøde paa Græsnøden, som flere Steder har været ligesaa stor og fine Steder vel endog større end 1868. Ikke blot er det hele eller meste af det til Slat bestemte Kloverareal ofret til Græsning, ikke blot har man hurtigere end ellers ønskeligt begyndt at græsse paa de flaaede Klovermarker og Enge, ikke blot har man hugget til Kvæget af Foder- og Blandfædsmarker, der ellers skulde hjerpes til Vinterfoder, eller endog ligefrem af Vaarfædsmarkerne, især naar disse tilbøds vare satte ud af Værten formedelst Tørken, men tillige har man ved en temmelig almindelig Benyttelse af forskjellige Slags Kraftfoder søgt at støtte Kvæget; dette Kraftfoder, Oliefager, Klid osv., er snart givet opblødt i Drifkevandet, snart tørt, snart paa Marken, snart paa Stalden,

og navnlig har man i Thyland, hvor Græsnøden i de lettere Egne har været og er meget stor, ofte sat Kvæget paa hel eller delvis Staldfodring, og i mange Beretninger omtales, at den indeværende Sommer har lagt Landmændene Staldfodringspørgsmaalet alvorlig paa Sinde. I en Beretning fra Horsensegnen hedder det saaledes: „I de senere Aar er Opmærksomheden vakt for Kvægets Sommerstaldfodring, om ikke for hel saa dog for periodisk Sommerstaldfodring. Naar Regnen mangler, saaledes som iaar og i de seneste Aar, bliver det ofte nødvendigt at afstøje de til Slæt fuldtudviklede Kløvermarker, og Afstøjning af disse er langt fra heldig eller økonomisk; under disse Forhold vil Fodring paa Stald sikkert være meget at foretrække.“ I det midterste Stykke er det blevet temmelig almindeligt at besaa Bratmarken med Blandsæd, Boghvede og Spærgel for derved at støtte Kvægets Sommerfodring. — De fuldførte Soudtørringer, der jo fortrinsvis findes i Landets lettere Egne, ere særlig iaar en meget stor Støtte for disse; — en Masse Kvæg finder her en god Sommerforplejning, og det rige Høudbytte byder Afgang til at bøde paa disse Egnes Hømangel til Vinterbrug.

Det Foranstaaende vil forklare, at man jævnlig finder Kvægets Huld bedre, end Græsmarkernes Tilstand skulde lade formode, men dog er der selvfølgelig mange Besætninger, hvor Huldet har tabt sig stærkt i den sidste Maanedstid, og hvor Kvæget er temmelig magert; dette er især Tilfældet i Thylands lettere Egne, og der skal allerede have fundet en Del Rastninger Sted mellem de tidlig kælvende Kvier i disse Egne, som man mener nærmest er foranlediget af Sult. — Fedningen giver paa en saadan Sommergræsning et slet Resultat, og Mejeriudbyttet har ogsaa været lille; i Juni Maaned var Mælken mange Steder tynd, Tordenvejr hyppig, Fløden lang og oftede sig jævnlig, saa den var vanskelig at tjærne, og i Juli Maaned, da Mælken har været federe, har Kvæget stadig sat af, i Maanedens sidste Halvdel endog meget betydelig, og da Kælvingen nu i Reglen falder tidlig, er der kun ringe

Udsigt til, at Mælkendbyttet atter vil kunne komme op i denne Sommer.

Kvægets Sundhedstilstand har gienneimgaaende været god. Svineavlen lider vedblivende under Vansteligheder, og Priserne holde sig meget høje paa Grise.

Arbejdskraften er i Reglen tilstede i passende Mængde, men allerede er der Standsning i nye Arbejder flere Steder, og den ringe Høst vil foranledige Folk til yderligere at indskrænke Folkeholdet til Vinter, og der er derfor Udsigt til, at Vinteren vil bringe megen Arbejdsløshed over Arbejderen, hvis ikke en uventet Bedring skulde afløse den nu almindelig trykkede Tilstand paa Forretningslivets Omraader. Fra enkelte Egne meldes endog allerede nu, at Folk gaa ledige og foretrække dette fremfor at tjene for den lavere Løn, der bydes. Tørvegjøringen, der i Reglen er et meget fordelagtigt Affordarbejde, har bestjæftiget en stor Arbejdsstyrke af Mænd, Kvinder og Børn i Juni Maaned; en ualmindelig stor Masse Torv er bleven lavet, og Vejret har jo i høj Grad begunstiget Tørvegjøringen.

Af de modtagne Beretninger hidrættes følgende:

Fra Viborgegnen: Min Indberetning er denne Gang meget sørgelig; men den er, som Forholdene ere. Jeg har nu ejet min Ejendom her i 30 Aar, men har aldrig oplevet et saadant Aar. Ulykken for Egnen er Kulden om Natten, den totale Mangel paa Regn og den hver Dag herskende Blæst, som enkelte Dage er gaaet over til Storm. 1868 var tørt og afgav en daarlig Høst, men dette Aar tegner til at blive simplere. Forandring i Vejret kan nu ikke hjælpe, og som Forholdene ere her, skulle de ligeledes være i det vestlige og nordlige Jylland.

Fra Herningegnen: Denne Gang maa jeg med Flid søge at gjøre min Beretning saa kort som mulig, for at Begræbelsen over Avlens øjeblikkelige flette Tilstand paa Grund af den langvarige Tørke i Forbindelse med Storm og Blæst, afvexlende utaalelig Varme og Kulde især om Nætterne, ikke skal blive altfor lang.

Alt staaer for Djebliffet slet og seer elendig ud, saaledes Vintersæds- og Vaarsædsmarkerne, Græs og Kløver og tildeels ogsaa Engene; undtagelsesvis holder Vegetationen sig godt paa Steder, som ellers ere for fugtige og lave. Man har jo før oplevet sliig Tilstand, og saa er Udbyttet dog blevet bedre, end man skulde have troet. Endogsaa for Træplantningen i det Store, navnlig Hedelsfabets, hvor Jorden har været noget dybt reolpløjet, har Sandflugten været skadelig.

Kvægets Tilstand er ikke god, navnlig er den ringest hos de Kreaturer, som man vilde unde det bedst, og som have været godt fodrede fra Vinteren af. De kunstige Græsmarker, navnlig Kløveren, ere affvedne og afgnavede; derimod synes Unghevederne og andre Kreaturer, som ere henvisne til Mosegræsningen, at staa sig bedre.

Hvis der ikke snart indtræffer en kjendelig Forandring, vil det se galt ud for mange Landmænd; mange af dem opgjøre allerede, hvad der er tabt, og umulig kan oprettes; men mulig der saa kan indvindes noget igjen paa en anden Konto, f. Ex. en god Efteraarsgræsning og en helbig Høst.

Fra Rjøbenhavn—Rjøgeegnen: Bønderne kunne saa godt forstaa, at Udførslen af Korn her fra Landet aftager, thi flere have meddelt mig, at de nu ikke kjøre halvt saa meget Korn til Byen som tidligere, men de finde deres Regning ved at fodre saa meget op.

Fra Rødbjægnen: Vi døje her i vor græsknappe Egn meget med at saa vort Ungkvæg passende godt græsset om Sommeren. Det maa bort fra Gaarden, og de Græsningsarealer, som have her paa Egnen, væsentlig paa inddæmmed Strandjord, tilfredsstille ikke. Ere Kreaturerne gode, naar de komme der, kunne de nok holde det gode Udseende Sommeren igjennem, men syndelig Fremgang gjøre de ikke, navnlig kunne de ikke udvikle sig tilstrækkelig til at kæmpe med 2det Aar.

Fra Midtbyen: Som Exempel paa de helbige Virkninger af en dybere Behandling og bedre Gjødsning af Jorden skal jeg efter Udtærsningen i Vinter meddele Følgende: I en By, som gjenneemgaaende har temmelig lette Jorder, findes en større Gaard paa c. 200 Tdr. Land, som ligger omtrent midt i Byens Marker, og hvis Jorder som Helhed betragtet omtrent kunne antages at have samme fysiske Bestaafenhed som den øvrige Byes Jorder; men den er drænet komplet for omtrent 8 Aar siden og

har nu i 6—7 Aar, foruden at have modtaget Gjødningen af c. 55 velholdte Kreaturer og 10 à 12 Heste, erholdt Kunstgjødning, mest norst Fiskeguano og Mejellones Guano for c. 10 Kr. pr. Td. Land af Gaardens hele Areal af Ager, c. 180 Tdr. Land, foruden at den selvfølgelig er pløjet godt igjennem og i det Hele taget behandlet godt. Avlen har paa denne Gaard og i Gjennemsnit af hele den øvrige By udgjort i 1875 følgende pr. Td. Land: Paa Gaarden 16 Tdr. Hvede, 15 Tdr. Rug, 11 Tdr. Byg, 21 Tdr. Havre, 15 Tdr. Blandingskorn, 50 Tdr. Kartofler og 400 Tdr. Koer. Paa Byens andre Marker (Gaarden fraregnet) $8\frac{1}{4}$ Td. Hvede, $8\frac{1}{4}$ Td. Rug, $7\frac{3}{4}$ Td. Byg, $7\frac{1}{2}$ Td. Havre.

Fra Aalborgegnen: Kreaturfedning om Vinteren tager til i en forbausende Grad saavel paa de større som mindre Gaarde, og Dampskibet „Union“, som vedligeholder en stadig Forbindelse med Newcastle fra Aalborg og Frederikshavn, var bestandig fuldt lastet gennem hele Foraarstiden.

Desværre gaaer Rodfrugtbyrtningen ikke forholdsvis frem hermed, og især Bønderne bruge slet ingen Koer, men ialtfald kun nogle Kartofler; ligeledes bruge de heller ikke ret ofte Vintager til Fedevæget, men fede mest med Korn alene, navnlig Byg.

Fra Egnen ved Ringkjøbing Fjord: Den stærke Ruling af NB. har ødelagt de fleste højtliggende Baarsædsmarker, navnlig Bygmarken. Det undrer mig, at Bønderne, der støtte sig saa meget paa Erfaring, ikke ganske opgive at saa Baarsæd paa saadanne Marker, hvor den saa ofte mislykkes, medens derimod Boghvede og Rug vil give et ganske anderledes Udbytte baade af Kjerne og siden af Græs, og begge Kornsorter ere saa gode til den i hele Egnen saa almindelige Svinesedning. Da Boghveden tegner godt iaar paa det Slags Jord, vil den sikkert blive almindeligere end hidtil. For 25 Aar siden var det en almindelig Mening, at Vesterhavets Nærhed og Havgusen var ugunstig for denne Sæd, som da hørte til de store Sjældenheder. Jeg har i denne Aarrække ingeninde haft Lejlighed til at gjøre saadan Erfaring og vil derfor anbefale Boghvede og Kartofler paa saadanne Jorder, hvilke ved en omhyggelig og dyb Behandling sikkert ville give ganske andet Udbytte end nu deraf høves, især dersom de udlægges med Rug og en Emule Kunstgjødning til det saade Græsfrø. Ogsaa Lupinerne vilde her være paa deres Plads; men disse sees ogsaa her sjældent, da Driften gaaer

ud paa at avle saa meget Straafoder som muligt til Hornkvæget. Dettets Antal maatte vel indskrænkes og Faarenes forøges, men dette anseer jeg ogsaa for et Fremstridt, naar kun Faareracen blev forbedret og bedre græsset paa selve Markerne isædelsfor i Kjær og Heber, hvor de nu maa søge Sommerføden. Hvad der ogsaa vil nøde dertil er, at Høddbhyttet af Engene bliver mindre og mindre, vel som Følge af Vandløbenes Oprensning, hvorved Vandstanden i Jorden er bleven sænket saa meget, at Enge, der for 25 Aar siden vare gode, nu næsten ere forvandlede til Faaregræsning. Vel kunne saadanne Enge meget forbedres ved Vanding med de smaa Snegle, som drives ved Vindkraft, og som ere meget almindelige paa Vesteregnet; men naar Vor Herre hverken giver Vind eller Vand, ere de isde farne. Men Vandet kan ikke alene klare Sagen, naar Varmen udebliver, hvilket har været Tilfældet i dette Foraar, i hvilket Nattefrosten har været saa længe. Her i S. Vork Sogn, der fremfor nogen Egn udmærker sig ved store og gode Engstrækninger, viser dette sig navnlig nu, da man er i Høslætten og bedst kan bedømme Udbhyttet. Dette bliver næppe det Halve af et godt Aars, og dette hvad enten Engene ere kunstig vandede eller ikke. De mange Lejere, som for største Delen ere Smaafolk, ville næppe have et Stpd. Hø paa selve Stedet for 6 Kr. + Bjergningsomkostningerne, som næppe ville blive under 3 Kr. pr. Stpd., naar Alt medregnes.

Fra Vestjylland: Indtil de sidste Aar have Faarene haft deres frie Gang paa Markerne om Vinteren, hvilket ikke har været til diæses, men til Faarenes Gavn; nu hører det imidlertid til Sjældenhederne at se Faareflokte paa Rugmarkerne om Vinteren, men de ere heller ikke saa sunde og kraftfulde som tidligere. Hvor der, som her, ikke gives gode Hedestrækninger, vil det derfor være nødvendigt at indskrænke Tallet paa Faarene, hvorved lidet eller intet vil være tabt, naar kun de tilbageblivende holdes saa meget bedre. Dette vil ogsaa være heldigt med Hensyn til Kreaturopdrættet, der taber altfor meget ved den daarlige Græsning, der ydes samme. Jeg antager, at den lettere Affætning for Produkterne, Vestjylland har faaet, ogsaa i denne Henseende vil have en gavnlig Indflydelse. For nærværende Tid er det Svineholdet, som her spiller en afgjørende Rolle, og ikke mindst Tillæget af Grise, der have staaet i høj Pris. Men ogsaa her viser Begjærligheden efter den øjeblikkelige Indtægt sig fordærvelig, idet det er meget almindeligt, at gode, frugtbare Søer slagtes, naar de ere velholdte, 10 Dage efter Grisenes Fødsel, hvorved diæse sættes meget tilbage. Her trænges forøvrigt meget til bedre Orner, som ikke for tidlig komme til at bedække; nu er det meget almindeligt, at dette skeer, endog før Ornen er $\frac{1}{2}$ Aar gammel.

Der forbruges nu af Bønderne en betydelig Mængde Græsfrø, hvilket dog kun svarer Regning for dem, der have deres Marker mærglebe eller lave, fugtige Jorder. Paa de højere Marker slaar endog engelsk Rajgræsfrø som oftest fejl; paa saadanne har Rvitgræsset nu engang vundet Herredømmet, og jeg formener, at man paa saadanne Marker skal være lidt forsigtig med dets Udryddelse.

I de sidste Aar har man begyndt med at anvende ulæsket Kalk istedetfor Mærgel, der er kostbar at faa, da den som oftest maa kjøbes og hentes langt borte. Virkningen deraf kjendes endnu ikke, men bliver næppe saa god som Mærglens, der her er meget stor.
